

Sonja Gaćina Škalamera

Hrvatski školski muzej, Zagreb

UDK 929 Ilakovac, Lj.(093)
37-05 Ilakovac, Lj.(093)

Primljeno: 18. 3. 2022.

Prihvaćeno: 12. 4. 2022.

Stručni članak

DOŽIVLJAJI JEDNE LICEJKE: DNEVNIK LJUBICE ILAKOVAC PISAN PREKO PRAZNIKA OD II. DO III. LICEJSKOG RAZREDA 1908. GODINE

Sažetak

Objavljivanje cjelovitoga sadržaja dnevnika učenice u Zagrebu s početka 20. stoljeća mali je doprinos za pogled u svakodnevicu, način života, navike, društvene veze, kulturu i poželjne modele ponašanja mlade djevojke, i njezine građanske obitelji, u hrvatskom društvu prije više od sto godina. U Arhivskoj zbirci Hrvatskoga školskog muzeja čuvaju se dva dnevnika Ljubice Ilakovac, učenice Ženskoga liceja u Zagrebu koji je polazila od 1907. do 1914. godine. Oba će biti objavljena u cijelosti. U ovom radu, uz uvodni tekst i bilješke, objavljuje se prijepis prvoga dnevnika licejke Ljubice Ilakovac, iz 1908. godine, kada je imala 12 godina.

Ključne riječi: *Ilakovac, Ljubica, arhivski izvori, dnevnici, biografije*

1. Tko je Ljubica Ilakovac? O obrazovanju i službovanju srednjoškolske profesorice u Hrvatskoj u prvoj polovini 20. stoljeća

Ljubica Ilakovac rođena je 1. srpnja 1896. u Zagrebu u obitelji oružničkoga natporučnika Luke Ilakovca, rodnom iz Slavonije, i domaćice Rozine rođ. Quinc, rodnom iz Bjelovara.¹ Ljubica je imala sestru Mariju i tri brata, Ivu, Filipa i Franju. Nakon rane očeve smrti 1905. majka će ih sama odgajati.

---

¹ Izvori za biografiju Ljubice Ilakovac udane Henneberg: HR-DAZG-16, III. ženska realna gimnazija u Zagrebu: Osobnik Henneberg Ljubice, rođ. Ilakovac. Zagreb, 1942. (osobnik sadržava i prijepise osobnih i službenih dokumenata); Stručni kartoni djelatnika – Biografija Ljubice Henneberg. 1947; Matične knjige djelatnika. Korištena su i školska izvješća zagrebačkih učiteljskih škola i ženskih gimnazija navedena na kraju članka.

Naslovna i prva stranica *Dnevnika*
Ljubice Ilakovac (HŠM A 4696)

Oslikane korice *Dnevnika*
Ljubice Ilakovac (HŠM A 4696)

Ljubica se do 1907. obrazovala u Višoj zemaljskoj djevojačkoj školi u Zagrebu, gdje je završila V. razred. S navršениh 11 godina upisala se u II. razred Ženskoga liceja u Zagrebu, u kojem se školovala od šk. god. 1907./1908. do šk. god. 1913./1914., kad je završila VIII. razred. Ispit zrelosti je, kao eksternistica, položila u muškoj Kraljevskoj donjogradskoj gimnaziji u Zagrebu 28. rujna 1914., kad joj je izdana *Svjedodžba zrelosti* sa završnom ocjenom *zrela s odlikom za polazak sveučilišnih nauka*. Time je Ljubica osigurala upis na fakultet, na neki način zasluženu povlasticu koja je mnogim djevojkama u Hrvatskoj početkom 20. stoljeća bila nedostižna. Studirala je povijest i zemljopis na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu od 1914. do 1918., u vrijeme Prvoga svjetskog rata. Apsolutorij o svim položenim ispitima izdan je 25. srpnja 1918. godine. Od rujna iste godine zaposlena je u Kraljevskoj realnoj gimnaziji u Slavonskom Brodu kao namjesna, a potom prava učiteljica. Nakon godinu dana službovanja Ljubica Ilakovac položila je profesorski ispit 18. listopada 1919. u Zagrebu. Tečno je govorila njemački i francuski jezik, a služila se i talijanskim. Tijekom obrazovanja u Ženskom liceju učila je latinski jezik.

Godine 1919. Ljubica se udala za profesora Većeslava Henneberga² i preuzela njegovo prezime³. Imali su dvoje djece, kćer Ružicu, rođenu 1920., i sina Branka, rođenog 1923. godine.

Od 21. srpnja 1921. Ljubica je premještena u Kraljevsku mušku učiteljsku školu u Zagrebu. Naslov „profesor” dodijeljen joj je 12. lipnja 1923. godine. Cijeli svoj radni staž radila je kao profesorica povijesti i zemljopisa u učiteljskim školama i ženskim gimnazijama u Zagrebu. Iz Muške učiteljske škole profesorica Ljubica Henneberg premještena je u Žensku učiteljsku školu, u kojoj radi do 1932., kad je *po službenoj potrebi* ponovno premještena u Mušku učiteljsku školu, gdje predaje sljedeće dvije školske

2 Većeslav Henneberg (Zagreb, 22. ožujka 1889. – Zagreb, 5. travnja 1937.), profesor povijesti i zemljopisa, konzervator (od 1923.), kustos Muzeja za umjetnost i obrt (od 1925.). Grković, *Većeslav Henneberg*.

3 U pojedinim školskim izvješćima i dokumentima prezime se navodi kao Heneberg.

godine. Od kolovoza 1934. zaposlena je u I. ženskoj realnoj gimnaziji u Zagrebu, sljednici nekadašnjega Ženskog liceja, srednje škole u kojoj je nekada bila učenica. Nakon dvije školske godine, u rujnu 1936. premještena je u Nepotpunu žensku realnu gimnaziju u Zagrebu, koja je nosila naziv i „privremena”. Imenovana je članom Ispitne komisije za polaganje praktičnoga učiteljskog ispita u Zagrebu. Od 5. ožujka 1938. profesorica je u III. ženskoj realnoj gimnaziji u Zagrebu, koja će nakon 1945. postati VIII. ženska realna gimnazija. Može se pretpostaviti da je umirovljena krajem 1958., kad je napunila četrdeset godina radnoga staža. Preminula je 1973. u 77. godini.

Portret profesorice Ljubice Henneberg rođ. Ilakovac oko 1942. godine (HŠM Mf 388)

2. O nastavi i nastavnicima Ženskoga liceja u školskoj godini 1907./1908.⁴

Školske godine 1907./1908. Ženski licej, prvu i jedinu osmogodišnju srednju školu za djevojke u Hrvatskoj, u rangu gimnazije, osnovanu 1892.,⁵ polazilo je 340 učenica. Najveći broj učenica dolazio je iz Banske Hrvatske, većina iz Zagreba i manji broj iz drugih zemalja Austro-Ugarske Monarhije i Rusije.⁶ Broj učenica u razredima bio je u rasponu od 26 (u VIII. razredu) do čak 62 (u I. razredu). U II. razredu, koji je završila Ljubica Ilakovac, bile su 42 učenice. Uz Licej je djelovala i četverorazredna Vježbaonica, koju je polazilo 66 učenica.

Obvezni nastavni predmeti bili su: Vjeronauk, Hrvatski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik (od III. razreda), Svjetska književnost (od V. razreda), Povijest (od II. razreda), Zemljopis, Matematika, Fizika, Prirodne nauke, Filozofska propedeutika (od VII. razreda), Risanje, Ručni rad (do VII. razreda), Pjevanje, Gimnastika i Krasopis (do III. razreda). Izborni predmeti, od V. razreda, bili su: Engleski jezik, Latinski jezik i Pedagogija.

Nastavnički zbor 1907./1908. imao je 27 nastavnika – profesorica, profesora, učiteljica i učitelja te vjeroučitelja. Ravnatelj je bio dr. Ivan Hoić. Razrednica II. razreda bila je Irena Jambrišak, učiteljica ručnoga rada. Predavači u II. razredu bili su: dr. Mirko Dovranić – vjeronauk katoličke vjere, G. Bayer – vjeronauk evangeličke vjere, dr. Gavro Schwarz – vjeronauk židovske vjere, Dimitrije Vitković – vjeronauk pravoslavne vjere,⁷ Josipa Steinkuš – hrvatski jezik, Marija Horvat – njemački jezik i

4 HŠM, *Izveštaj Privremenoga zemaljskog ženskog liceja 1907. – 1908.*

5 Ograjšek Gorenjak, 2006, 147-176.

6 Učenice su dolazile iz Sarajeva, Travnika, Bosanskoga Novog, Vlasenice (Bosna), Budimpešte, Beča, Trsta, Jazovke (Rusija), Zlatičina i Slančnoga Vrha (Kranjska). Jedna učenica i jedna hospitantica bile su iz *Spljeta u Dalmaciji*.

7 Sastav II. razreda prema vjeroispovijesti bio je: 30 učenica *rimokatoličke*, 3 učenice *grčko istočne*, 1 učenica *evangeličke* i 8 učenica *mojsijeve vjeroispovijesti*. HŠM, *Izveštaj Privremenoga zemaljskog ženskog liceja 1907. – 1908.*, 58.

Maturantice Ženskoga liceja u Zagrebu šk. god. 1908./1909. godine. Razrednica je Marija Jambrišak, ravnatelj dr. Ivan Hoić (HŠM 34668).

Popis učenica II. razreda Ženskoga liceja šk. god. 1907./1908., u kojem je navedena i Lj. Ilakovac.

Razrednica je bila Irena Jambrišak. HŠM, *Izvištaj Privremenoga ženskog liceja 1907. – 1908.*

T. Maretića, *Gramatika hrvatskoga jezika za ženski licej* J. Florschütza, *Njemačka vježbenica II. dio* H. Scheidele, *Zemljopis za II-VIII razred Ženskoga liceja* I. Hoića, *Geografski atlas* B. Kozenna, *Aritmetika* I. Kenfelja, *Mjerstvo* F. Hočevara, *Prirodopis životinjstva* A. Pokornog i A. Korlevića, *Bilinstvo* A. Pokornog i A. Korlevića.

Tjelovježba se izvodila po švedskom sustavu jedan sat tjedno. Zanimljiv je prilog učiteljice tjelovježbe Ivane Hirschmann *Tjelesni uzgoj u ženskom liceju*,⁸ u kojem se opisuje nastava tjelovježbe, navode priručnici koji se koriste te ističe potreba uvođenja

krasopis, Robert Pinter – povijest i zemljopis, Rudolf Šega – matematika, dr. Stjepan Gjurašin – prirodne nauke, Mara Ettinger – risanje, Irena Jambrišak – ženski ručni rad, Ivana Hirschmann – tjelovježba, Vilko Novak – pjevanje. Uz njih, predavači u višim razredima bili su: dr. Ivan Hoić i dr. Albert Bazala – hrvatski jezik, pedagogija, propedeutika, dr. David Bogdanović – hrvatski jezik, dr. pl. Milica Bogdanović – povijest, zemljopis, njemački jezik, svjetska književnost, dr. Stjepan Bohnič – matematika, fizika, Adela Buljan – engleski jezik, dr. Josip Florschütz – hrvatski jezik, svjetska književnost, Pavao Franki – hrvatski i latinski jezik, dr. Dominik Guder – vjeronauk, Štefa Iskra – francuski jezik, Marija Jambrišak – pedagogija, metodika, Mišo Krkljuš – hrvatski i latinski jezik, dr. Bogoljub Krnic – povijest, Kamila Lucerna – njemački i francuski jezik, Stanko Miholić – stenografija, Robert Pinter – povijest, zemljopis i svjetska književnost, dr. Josipa Steinkuš – hrvatski i latinski jezik.⁸

Udžbenici u II. razredu bili su: *Obredi katoličke vjere* C. Rubetića, *Hrvatska čitanka za II. razred*

8 Razrednica Ljubice Ilakovac od V. do VIII. razreda bila je dr. pl. Milica Bogdanović.

9 HŠM, *Izvištaj Privremenoga zemaljskog ženskog liceja 1907. – 1908.*, 53-56.

više sati izvannastavnih aktivnosti. Zaključno su navedene školske i *domaće* (privatne, osobne) tjelesne aktivnosti, kao i broj učenica koje ih izvode: gimnastika, ples, plivanje, klizanje, izleti pješice, bicikliranje (*voze na kotaču*), redovito kupanje (!).

Ljubica Ilakovac udana Henneberg stekla je najviše obrazovanje koje je mogla steći djevojka u Hrvatskoj početkom 20. stoljeća. Završila je jedinu osmogodišnju srednju školu za djevojke, uspješno položila ispit zrelosti (maturu) i studiranjem na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu stekla akademsko obrazovanje i postala profesorica. Zaslužno, pripadala je (malobrojnom) sloju djevojaka koje su imale mogućnosti steći visokoškolsko obrazovanje i izjednačiti se s muškim kolegama, kojima je to omogućeno znatno ranije. Nakon obrazovanja slijedilo je vrijeme neprekidnoga rada kao srednjoškolske profesorice povijesti i zemljopisa u učiteljskim školama i ženskim gimnazijama.

3. Dnevnik licejke Ljubice Ilakovac iz 1908. godine

U Arhivskoj zbirci Hrvatskoga školskog muzeja čuvaju se dva rukopisna dnevnika Ljubice Ilakovac, učenice Ženskoga liceja u Zagrebu, koji je polazila od 1907. do 1914. godine.

Prvi je dnevnik vođen 1908. godine. Drugi sačuvani dnevnik Ljubica je pisala tijekom 1912. i 1913. do početka 1914., kad je polazila šesti, sedmi i završni, osmi razred Ženskoga liceja.¹⁰

Prvi sačuvani dnevnik je bilježnica kartonskih korica ukrašenih akvarelom buketa cvijeća. Sadržava 78 stranica rukopisa, a naslovljena je *Dnevnik Ljubice Ilakovac pisan preko praznika od II. do III. lic. razr.* Dnevnik je Ljubica vodila svakodnevno, u vrijeme ljetnih praznika, od 22. lipnja do 7. rujna 1908. godine. Svaki dnevni zapis naslovljen je *Doživljaji dne*, slijedi datum i tekst, zaključno s potpisom *Ljubica Ilakovac*. Uredan, tintom ispisan školski rukopis lako je čitljiv. Dnevnik je vođen svakodnevno, s formaliziranom strukturom sadržaja: vrijeme ustajanja, obroci, obveze, aktivnosti, navike, osobe – članovi obitelji, prijateljice, poznanici, do odlaska na spavanje. Pisan je poput školske zadaće u zadanoj, ponavljajućoj formi, činjenično i informativno o dnevnim aktivnostima i obiteljskoj svakodnevici, s rijetkom bilješkom o osobnom emocionalnom doživljaju, bez ikakvih introspekcija, osobnih razmišljanja, osvrtu i stavova. Pisanje dnevnika bilo je vjerojatno jedna od vještina koju je trebalo svladati u vrijeme postojanja kulture pisanja dnevnika među obrazovanim ljudima. Dirljivo je kako je jedna dvanaestogodišnja djevojka marljivo i uredno svakodnevno bilježila *doživljaje* dana.

---

¹⁰ HŠM A 4696 Ilakovac, Ljubica. Dnevnik. Zagreb, 1908. Rukopis; HŠM A 4696 Ilakovac, Ljubica. Dnevnik. Zagreb, 1912. – 1914. Rukopis.

4. O doživljajima u vrijeme ljetnih praznika

Godine 1908., kad je pisala prvi sačuvani dnevnik, Ljubica je imala 12 godina i završila je drugi razred Ženskoga liceja u Zagrebu. Živjela je s majkom Rozinom, sestrom Marijom, braćom Ivom, Filipom i Franjom u kući na Pantovčaku¹¹. Osnovni izvor prihoda bila je mirovina preminuloga oca. Obitelj je živjela skromno¹², ali imali su služavku. Dok se Ljubica školovala u Zagrebu, sestra Marija i jedan brat školovali su se u Beču. Obitelji je dodijeljen i tutor (skrbnik), koji prati postignuti školski uspjeh djece i vjerojatno životne uvjete jer se međusobno posjećuju.

Dnevnik je Ljubica vodila tijekom ljetnih praznika 1908., od 22. lipnja, dana podjele svjedodžbi po završetku školske godine, a završava ga 7. rujna, prvoga dana nove školske godine. Ljeto je vrijeme bez školskih obveza, nastave i učenja, ali za mladu djevojku ne potpuno bez obveza: ispunjeno je svakodnevnim kućanskim poslovima pospremanja, čišćenja, pranja, ispomoći u pripremi jela, mnogo ručnoga rada i pomoći u nabavkama. Iako je obitelj imala služavku, Ljubica je obavljala niz kućanskih poslova. Ustajanje je bilo rano, između 5 i 7 sati, najčešće u 6. Zato se i na spavanje odlazilo rano, poslije večere i večernjih druženja, nakon 20 sati. Prvi dio dana Ljubica se u pravilu bavila ručnim radom i kućanskim poslovima, redovito je odlazila u crkvu na jutarnju misu, kao i u posjete i nabavke. Drugi dio dana, nakon objeda, bio je posvećen igri, druženju s prijateljicama, posjetima rodbini, odlasku u muzej, čitanju, sviranju glasovira, pjevanju, plesanju, šetnji, kartanju i neobaveznim aktivnostima. Ljubica i sestra Marija svirale su glasovir, a braća glasovir, flautu i tamburicu. Igre koje je igrala s prijateljicama, braćom i sestrom jesu loptanje, igre lovice i skrivača, mlin, kartanje, *halma*, *diabolo*, *Razbojnik* i *vojnik*. Za proslavu svojega imendana 10. srpnja Ljubica je napisala i s prijateljicama uvježbala predstavu „*Ivica i Marica*“, *vesela igra u tri čina*. Proslava je protekla u druženju i igri s prijateljicama i čašćenju bombonima. Najviše vremena Ljubica je marljivo radila ručni rad – *obamitala* je, vezla, *kvačkala*, plela i krpala. Ručni rad bio je višesatna svakodnevna aktivnost. Čitala je dječje časopise *Vjerni drug* i *Mladi Istranin*, o Ljudevitu Posavskom, operni libreto P. Preradovića *Vladimir i Kosara*, njemačke knjige i ruske narodne pripovijesti. Veliko veselje bio je odlazak u goste i dvotjedni boravak kod ujaka i njegove obitelji u Klanjcu zajedno sa sestrom Marijom i bratom Franjom. Boravak u prirodi, kupanje, vožnja čamcem, igra i druženje bili su pravi odmor, uz naravno obvezni ručni rad i ispomoć u kućanskim poslovima. Pripreme za novu školsku godinu otpočele su nabavkom udžbenika i školskoga pribora u knjižari Hartman, upisom na privatnu pouku za glasovir te upisom u III. razred Ženskoga liceja. Ljetu punom doživljaja došao je kraj.

---

11 U dokumentima je vidljivo da je obitelj mijenjala adrese.

12 U *Biografiji* iz 1947. Ljubica Henneberg navodi: „Bilo nas je petero djece, koju su roditelji teško školovali, osobito kada je otac umro 1905., majka udovića imala je malu mirovinu, i stoga sam sama zarađivala od VII. razreda gimnazije.“ HR-DAZG-16 III, Ženska realna gimnazija u Zagrebu.

IZVORI

1. Hrvatski školski muzej:
  - HŠM A 4696 Ilakovac, Ljubica. Dnevnik. Zagreb, 1908. Rukopis.
  - HŠM A 4696 Ilakovac, Ljubica. Dnevnik. Zagreb, 1912. – 1914. Rukopis.
  - Fotografija: Maturantice Ženskog liceja u Zagrebu šk. god. 1908./1909. godine (HŠM 34668).
  - Fotografija: Portret profesorice Ljubice Henneberg rođ. Ilakovac oko 1942. godine (HŠM Mf 388).
  - Državna prva ženska realna gimnazija u Zagrebu. *Izveštaj za školsku godinu 1934-5*. God. 42. Zagreb: Tisak Jugoslovenske štampe d. d. u Zagrebu.
  - *Izveštaj Privremenoga zemaljskog ženskog liceja i s njim spojene vježbaonice u Zagrebu koncem školske godine 1907. – 1908*. Zagreb: Kralj. zemaljska tiskara, 1908.
  - *Izveštaj Privremenoga zemaljskog ženskog liceja i s njim spojene vježbaonice u Zagrebu. Na koncu školske godine 1910. – 1911*. Zagreb: Kralj. zemaljska tiskara, 1911.
  - *Izveštaj Kr. ženske realne gimnazije, Privr. zemalj. ženskog liceja i s njim spojene vježbaonice u Zagrebu. Na koncu školske godine 1913./14*. Zagreb: Tisak Kralj. zemaljske tiskare, 1914.
  - *Izveštaj o Državnoj učiteljskoj školi i s njom spojenoj osnovnoj školi kao vježbaonici u Zagrebu za školsku godinu 1932-1933*. Zagreb: Tisak štamparije „Gutenberg” Zagreb.
  - Treća ženska realna gimnazija u Zagrebu. *Izveštaj za školsku godinu 1939.-40*. God. V. Zagreb: Hrvatski tiskarski zavod d.d.
2. Državni arhiv u Zagrebu: HR-DAZG-16, III. ženska realna gimnazija u Zagrebu:
  - Matične knjige za službenike, br. 27.
  - Osobni dosjei zaposlenika, Henneberg, Ljubica, br. 29.
  - Stručni kartoni (Upitni arci i biografije djelatnika), br. 31.

LITERATURA

1. Batinić, Š. (2004). *Zabava i pouka dobroj djeci i mladeži : Hrvatski časopisi za djecu i mladež od 1864. do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
2. Luetić, T. (2001). Prve studentice Zagrebačkog sveučilišta. *Hrvatska revija*, 1 (3-4), str. 115-122.
3. Ograjšek Gorenjak, I. (2006). Otvaranje Ženskog liceja u Zagrebu. *Povijest u nastavi*, IV (8), str. 147-176.
4. Sablić Tomić, H. (2002). *Intimno i javno: suvremena hrvatska autobiografska proza*. Zagreb: Naklada Ljevak.

MREŽNI IZVORI

1. Grković, S. *Većeslav Henneberg*. Dostupno na: <http://fototeka.min-kulture.hr/hr/Autori/VećeslavHenneberg> [10. 5. 2022.].
2. *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/> [10. 5. 2022.].

3. Hrvatski jezični portal. Dostupno na: <https://hjp.znanje.hr/> [10. 5. 2022.].
4. *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*. Dostupno na: <https://kajkavski.hr/rjecnik> [10. 5. 2022.].
5. <https://www.plantea.com.hr/> [10. 5. 2022.].
6. <https://www.diabolotricks.com> [10. 5. 2022.].
7. <https://www.zagreb.hr/od-konjskog-do-niskopodnog-tramvaja> [10. 5. 2022.].

Sonja Gaćina Škalamera, Zagreb

EXPERIENCES OF A LYCÉE STUDENT: THE DIARY OF LJUBICA ILAKOVAC WRITTEN DURING THE HOLIDAYS BETWEEN THE 2nd AND 3rd GRADES OF LYCÉE CLASS 1908

Summary

Publishing the entire content of a diary written by a girl student in Zagreb at the beginning of the 20th century is a small contribution to an account of the daily life, lifestyle, habits, social relations, culture and desirable behavior models of a young girl and her middle-class family in the Croatian society over one hundred years ago. The Archival Collection of the Croatian School Museum includes two diaries of Ljubica Ilakovac, a student of the Lycée for Girls in Zagreb that she attended between 1907 and 1914. Both will be published in their entirety. In addition to the introduction and notes, this paper includes a transcript of the first diary of the lycée student Ljubica Ilakovac, dating back to 1908 when she was 12 years old.

Key words: Ilakovac, Ljubica; archival sources, diaries, biographies

DNEVNIK LJUBICE ILAKOVAC PISAN PREKO PRAZNIKA OD II. DO III. LICEJSKOG RAZREDA 1908. GODINE¹³

Doživljaji dne 22. VI. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati i kvačkala sam do 7 sati. U 7 ½ sam pošla na „tedeum“. Došla sam rano u školu te sam se dugo sa svojim suučenicama razgovarala o našim radovima. Napokon pozvoni Matek i mi pođosmo u crkvu. Poslije svete mise smo išle u školu. Sve smo bile uzrujane. Kad nam je gospođica nadstojnica podijelila svjedodžbe, pošla sam svomu gospodinu tutoru. Dugo sam ga čekala, ali kad ga nije bilo, otišla sam kući. Kod kuće sam radila ručni rad do objeda. Poslije podne sam išla u dućan po svilu. Srela sam svoju prijateljicu te sam s njom kući došla. Do večere sam radila ručni rad a poslije večere sam svirala glasovir i pošla sam spavati.

Doživljaji dne 23. VI. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati i vezla sam torbicu cijelo prije podne. U 12 sati smo objedovali. Poslije objeda sam radila ručni rad do 3 ½ sata, a tada sam pošla u grad. Najprije sam išla gospođici Matasović pokazati svjedodžbu. Rekla mi je da je sasvim dobra prem[da] nije bila odlika. Od nje sam pošla gospodinu tutoru pokazati svjedodžbu. Gospodin mi je kazao da je sasvim dobra i da se ne žalostim što nemam odlike. Kad sam odlazila dala mi je gospođa dvije krasne ruže koje su me vrlo razveselile. Došavši kući našla sam tetku i njenu kćerku. Donesli su mi lijepi posao, naime za obamitati¹⁴, što ja vrlo rado radim. Poslije večere sam svirala glasovir i išla sam spavati.

Doživljaji dne 24. VI. 1908.

Ustala sam u 6 sati i, kad sam se obukla, pošla sam s majkom u crkvu jer je taj dan bilo šest godina što je umro moj djed. Lijepa i ugodna kiša je padala koju smo već dugo trebali. Svi su ljudi hvalili Bogu za tu kišu. Išle smo u crkvu sv. Stjepana i poslije sv. mise kupivši neke stvari se vratismo kući. Cijelo prije podne sam radila narodnu torbicu, a poslije podne sam obamitala. Pod večer sam odnesla jednoj gospođi u susjedstvu recept od majke, ali je nijesam našla kod kuće. Došavši kući sam pisala igrokaz „Ivica i Marica“, što ćemo predstavljat¹⁵ na moj imendan, koji je 10. srpnja.

Doživljaji dne 25. VI. 1908.

Budući da sam 24. išla kasno spavati to sam se ustala istom u 6 sati. Čim sam se obukla obamitala sam. Poslije zajutraka sam vezla torbicu. Cijelo prije i poslije podne sam radila na toj torbici. Ujutro sam pred vratima, kako se dođe preko stuba, radila, a poslije podne u dvorištu. Cijelo poslije podne su naša tri pjevca izmjenice kukurikalili.

---

13 Prijepis *Dnevnika* u nastavku rada je doslovan, s postojećim (malobrojnim) pravopisnim pogreškama i samo nekoliko intervencija dodavanja slučajno ispuštenih slova, što je označeno uglatim zagrada. Iz praktičnih razloga iz sadržaja su ispušteni ponavljajući potpisi (njih 76) na kraju svakoga dnevnog zapisa.

14 Obamitanje, endlanje je porubljivanje neobrađenih rubova tkanine, obrada šavova da bi se spriječilo osipanje materijala na rezanim rubovima. Koristi se i za spajanje iskrojjenih dijelova.

15 *Prestavljati* je jedna od riječi koju Ljubica pogrešno piše, pravilno je *predstavljati*. Jednako tako i riječ *predstava* piše *prestava*. U prijepisu su ostavljeni izvorni navodi kao primjeri pogrešaka u pisanju.

Oko 7 sati naveče sam pisala igrokaz „Ivica i Marica”. Poslije večere sam svirala glasovir i neko vrijeme sam sjedila u dvorištu, a onda sam išla spavati.

Doživljaji dne 26. VI. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati i čim sam se obukla vezla sam torbicu. Drvar je pilio drva, te su došla njegova djeca, da mu pomažu nositi u dvorište drva. Njegova kći Katica je htjela cijepati drva te si je presjekla kažiprst. Poslije podne je došla na časak moja prijateljica Ankica, koja će predstavljat „Maricu” na moj imendan, te je htjela da služavka i ja predstavljamo, što smo i uradile. Poslije je došla druga prijateljica koja će „Ivicu” predstavljati te smo tri puta redom ona, služavka i ja predstavljale. Nastao je i mrak te je otišla ona kući, a ja sam išla spavati.

Doživljaji dne 27. VI. 1908.

Ustala sam u 6 sati i obukavši se radila sam ručni rad i to sam svršila torbicu, koju sam u ponedjeljak počela. Do podne sam radila, a poslije podne je došla najprije Katica, koja će predstavljati „Ivicu”, a iza nje Ankica, koja će biti „Marica”. Ankicu smo učile kako će predstavljati, jer ona nije još ništa učila. Kad smo ju I. čin naučile, pošle smo u vinograd gdje smo se lijepo s malinama pogostile. Došavši gore otišla je Ankica kući, a Katica i ja predstavljamo „Ivicu i Maricu” u dvorištu. Oko 7 sati naveče je došla neka gospođa, te smo u dvorištu sjedjele. Kad je ona otišla, išli večerati i spavati.

Doživljaji dne 28. VI. 1908.

Ustala sam u 6 sati i pošla sam u crkvu sv. Roku, koja je meni vrlo blizu. Poslije svete mise sam išla svojoj prijateljici Ljubici pogledati njenu svjedodžbu. Ima sasvim dobar prvi red, što me je vrlo veselilo. Ujedno sam ju pozvala da dođe poslije podne k meni. Došavši kući sam čitala do objeda. Poslije podne oko 3 sata je došla Ljubica. Najprije je ona svirala na glasoviru, a onda smo išle na verandu te smo se loptale. Oko šest sati je ona otišla, a ja sam sjedila u dvorištu s majkom. Oko 9 sati smo išli spavati.

Doživljaji dne 29. VI. 1908.

Ustala sam u 6 sati i pošla sam u crkvu sv. Stjepanu. Poslije sv. mise sam išla s majkom nekoj gospođi na Ribnjak, a od nje jednoj drugoj također na Ribnjaku. Oko jedanaest sati smo pošle čestitati mojoj sestrični Pauli imendan i ostale smo na objedu. Poslije podne smo Elica, sestra Paulina, pisale igrokaz „Ivica i Marica” od 2 do 5 sati. Tada smo pošle majka i ja kući. Kad sam došla kući loptala sam se sa služavkom, a poslije su došle drvarove kćeri i zalijevale su vrt pred kućom. Večeralo smo na verandi i to prvi put. Na večer sam čitala knjigu „vjerni drug”¹⁶ te sam išla kasno spavati.

Doživljaji dne 30. VI. 1908.

Ustala sam istom u 7 sati i čitala sam knjigu „vjerni drug”. Pročitala sam nekoje pripovjetke, a onda sam išla pospremati sobe budući da je majka sa služavkom u grad

---

¹⁶ *Vjerni drug* je časopis za djecu i mladež koji je izlazio u Hrvatskoj od 1897. do 1933. godine. Puni naslov bio je: *Vjerni drug: zabavni i poučni list za trgovačku, obrtnu i opetovničku omladinu*.

otišla. Bila sam vrlo troma, jer sam se kasno ustala. Objedovali smo na verandi, a poslije podne smo majka i ja radile ručni rad na verandi. Po podne je grmilo i bljeskalo, ali kiše nije bilo do nekoliko kapljica. Oko 6 sati je došla moja prijateljica te smo se loptale. Došao je i mali Ivo, sin našega stolara, te nam je pobirao loptu. Cijelu noć je grmilo i bljeskalo, da je svatko osjetljiviji teško spavao.

Doživljaji 1. VII. 1908.

1. srpnja je moj rođendan. Ustala sam u 6 sati i pošla sam s majkom u grad kupiti razne stvari. Dobila sam bijele rukavice i majka mi je na šešir novu vrpcu metnula. Kad smo išle Ilicom susretne se majka s jednom prijateljicom iz škole te smo skupa komadić puta išle. Kad sam išla s njima u redu došla je iza me jedna učiteljica iz liceja, te sam ju morala pozdraviti. Majka i njezina prijateljica su se na mjestu razgovarale, a ja sam otišla naprijed, te sam bacila listove u poštanski ormarić. Išli smo u još nekoje dućane, a onda smo došle kući oko 12 sati. Poslije objeda sam pošla po Katicu, te smo učile „Ivicu i Maricu”. Poslije je došla i Stjepana te smo se loptale. Na večer oko 6 sati je otputovala moja majka u Beč po tetku, sestru i brata. Katica je otišla oko 7 sati, a tada smo se ja i Stjepana zajedno loptale. Spavati sam išla u 8 ½, da se drugi dan čim ranije ustanem. Služavki sam rekla neka me probudi u 5 sati, jer se ja obično u 6 probudim.

Doživljaji dne 2. VII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati, te sam išla u grad s onom gospođom koja kod nas stanuje. Pošla po majčinu mirovinu, jer ju ona na prvoga nije dobila. I gospođa si je podigla svoju mirovinu, te smo na Jelačićevu trgu kupile meso. Kad sam došla kući, pekla sam palačinke za objed, a poslije podne sam kartala s gospođom za lješnjake. Pet sam od 30 izgubila. Poslije kartanja sam prala sa služavkom prozore. Kad mi je to dosadilo, pošla sam čistiti kvake. Nekoje sam očistila i budući da nije bilo više laštila, to sam išla čitati knjigu „vjerni drug”. Tamo ima mnogo krasnih pripovjedaka. Čitala sam glasno, da i služavka čuje. Gospođi je došla u pohode ne[ka] gospođa, te sam ja pošla sa služavkom u vrt. Ona je polijevala ugorke¹⁷, a ja sam jela maline i pobirala sam jabuke za peći. Spavati sam išla u 8 ½, samo da se drugi dan što ranije ustanem.

Doživljaji dne 3. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam polila cvijeće, koji stoji u loncima na verandi. Poslije toga sam radila ručni rad, a služavka je otišla u vrt, da nabere graha za objed. Morala je ići i na Ilički trg kupiti skorupa. Došla je moja prijateljica Adolfina, te je ona plela, a ja sam obamitala. Poslije objeda sam se kartala s gospođom Jergović koja kod nas stanuje za lješnjake. Tada sam čistila kvake, te sam sasvim punu škatuljicu počela i vrlo mnogo sam potrošila. Služavka me je psovala, da ona ima mjesec dana jednu škatuljicu dosta, a ja sam na jedamput potrošila. Kad sam očistila kvake, kartala sam se opet s gospođom Jergović, te sam 7 lješnjaka izgubila. Kartale smo do 7 ½, a tada sam pošla večerati i kazala sam služavki da me rano probudi, jer treba sobe laštiti.

---

¹⁷ Ugorak – krastavac, kukumar, kornišon (lat. *Cucumis sativus*).

Doživljaji dne 4. VII. 1908.

Ustala sam u 5 sati i odmah poslije zajutraka sam svijetlila sobe. Služavka je laštala, a ja sam svijetlila. Osvijetlivši sve tri sobe sam radila ručni rad, a kad je bilo 11 sati pošla peći palačinke. Nijedna mi nije dobro ispala, te ih je pekla služavka te je mene opekla na lijevoj ruci. Poslije objeda sam klopala sa služavkom stolice iz sobe za posjete, a tada sam se kartala s gospodom Jergović. Ona je poslije išla u grad, te sam išla Ankici, ali je nijesam našla kod kuće te sam došla kući, svirala sam glasovir, te sam poslije večere u 8 ½ išla spavati.

Doživljaji dne 5. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam pošla u samostansku crkvu. Poslije svete mise sam sreła Zlatu Vranković, te smo o svem i svaćem putem razgovarale. Kazala mi je da će poslije podne u 2 sata ići na Rijeku. Zaželila sam joj sretan put i pošla sam svojoj sestrićni, da ju pozovem za poslije podne, te sam ostala i na objedu. Poslije objeda smo išle kući, ali na početku Pantovćaka smo srele našu služavku, da je došao telegram od majke, te da moramo [na] sv. Duhu gospodinu Cviljušcu reći da dođe majka istom u 10 sati sutra. Kad smo došle opet k meni igrale smo se, a kad je ona pošla kući, pošla sam u 8 ¼ spavati.

Doživljaji dne 6. VII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ te sam malo osvjetlila sobe, budući da smo jućer vrlo zamazale. Poslije toga sam pošla na kolodvor, jer je došla moja majka s braćom i s tetkom. Iz kolodvora smo se vozili kočijom. Poslije podne su pošli svi, koji su došli iz puta spavati. Htjeli smo ići na kolodvor, jer je majka mislila, da će doći brat no pak nismo išli. Poslije večere sam gledala na verandu, kada najednom opazim brata. Bježala sam da ga ja prva pozdravim. Došao je iz Slavonije, te je donesao mnogo slanine i kolaća. Bilo je pripovijedanja svakojakoga, te nam je pripovijedao, da je bio u krćmi „Bog i Hrvati što popiješ plati”. Spavati sam išla najranije, dok su drugi još razgovarali.

Doživljaji dne 7. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati i svirala sam glasovir. Svirala sam izmjenice s braćom. Sestra radila malo ručni rad najmlađi brat je slagao kola, te kad su bila gotova, stao je u njihov i jedan kotać mu se potr'o. O podne sam mu i ja pomagala kotaće vratiti i metati ih na držak. Poslije podne sam obamitala, a kad je došla Katica, predstavljale smo „Ivicu i Maricu”, da vidi najstariji brat Filip, koji je došao jućer kući. Vrlo mu se dopalo. Padala je korisna kiša. Poslije podne sam opet svirala izmjenice s braćom glasovir i dvije igre „Halma”¹⁸ i „Razbojnik i vojnik”. Spavati sam išla oko 9 sati i najranije od svijuu, da mogu u miru ujutro ustati.

---

18 Halma (grć. *άλμα*: skok), igra poznata već u starom vijeku. Na ploći sličnoj šahovskoj sa 17 × 17 polja igraju dva ili ćetiri igraća, svaki sa 19 odnosno 13 jednakih figura. Igraći naizmjenice pomiću svoje figure iz svojega kuta ploće, a cilj je što prije premjestiti vlastite figure dijagonalno na protivnikova polja. Pritom se figure smiju kretati za jedno polje u svim smjerovima, a mogu u jednom potezu i preskakati jednu ili više svojih i protivnikovih figura.

Doživljaji dne 8. VII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ i to najranije od svijju, osim služavke, te sam pošla s majkom, bratom i sestrom u grad. Sestra si je kupila papira za šešir i vrpce za škatulju od stakla. Kad sam došla kući čistila sam grašak i svirala sam glasovir. O podne su došla 5 seljaka iz Siska. Objed je bio gotov kad su došli, a budući da je majka dugo s njima razgovarala, to smo jeli istom u tri sata. Poslije objeda sam ispirala rublje i vjesila ga. Tako su me ruke boljale da sam jedva pisala ulogu za „tatu” od „Ivice i Marice”. Večerali smo na verandi i opet sam išla prva spavati.

Doživljaji dne 9. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam pošla u vinograd, da nabere jabuka za kolače za moj imendan. Sestra i brat su pošli ranije u grad, a ja sam pošla poslije, da pozovem prijateljice za sutra. Kad sam došla kući, ribala sam bademe i čokoladu, tukla sam šećer itd. Poslije podne smo pošli svi zajedno čestitati sestrijoj kumi. Zabavljali smo se vrlo dobro. Idući kući pratila nas je kiša. Srećom smo svi imali kišobrane. Došavši kući legla sam odmah spavati, dok su drugi večerali. Bila sam odviše umorna, da još večeram.

Doživljaji dne 10. VII. 1908.

Ustala sam u 5 sati, te sam pošla u crkvu sa sestrom, jer je bio moj imendan. Pozvala sam još nekoje prijateljice za po podne, te došavši kući spremala sam još sobe. Poslije podne su došle moje prijateljice. Prestavljali smo „Ivica i Maricu”, što nam je dosta dobro ispalo. Poslije prestave je svirala Ankica glasovir, a ja sam neprestano nosila okolo bombone te sam ih nuđala. Igrali smo se skrivača, što je vrlo vesela igra, no ja ju baš najradije ne igram. Oko 8 sati su se razišle prijateljice, a ja sam pošla odmah spavati jer sam bila vrlo umorna.

U Zagrebu dne 10. srpnja 1908. –

Ivica i Marica. –

vesela igra u tri čina. –

Osobe. –

Tata..... gđica. M. Ilakovac.

Mama ..... gđica. M. Medvedec.

Ivica..... gđica. H. Czuha.

Marica ..... gđica Lj. Ilakovac.

Vještica ..... gđica. M. Medvedec.

Pješčar ..... g. F. Ilakovac.

Rosnik ..... gđica M. Ilakovac.

Početak u 5 sati. –

Ulaznica 10 filira. –

Doživljaji dne 11. VII. 1908.

Ustala sam istom u 6 ½ sati. Majka je pošla u Sisak, da uredi neke stvari. Prije podne sam radila sa sestrom na verandi ručni rad. Ona je šivala šešir od papira, a ja sam obamitala. Objedovali smo na verandi, a poslije podne sam opet radila ručni rad. Sestra i brat su se loptali s mojom loptom, te im se razbila. Nijesam im ništa za to kazala, nego sam odnijela loptu u sobu, jer mi je uspomena od jedne gospođe. Majke nije bilo dugo. Istom u 8 ½ sati naveče je došla kući iz Siska. Večerali smo na verandi i opet sam išla prva spavati.

Doživljaji dne 12. VII. 1908.

Ustala sam u 7 sati, te sam pošla s braćom u muzej. Sestra i najmlađi brat nisu išli unutra jer je brat premlad, te su pošli odmah u crkvu. Ja sam sa starijim bratom razgledala stvari u muzeju, a tada smo pošli u crkvu. Poslije svete mise smo našli i braću, te smo svi zajedno pošli kući. Na Pantovčaku smo sreli i tetku. Poslije podne smo pošli na mirogoj, ali istom u 4 ½ sati, jer smo se dugo otpremali. Natrag smo išli preko Šalate, te smo istom u 8 sati kući došli. Odmah smo večerali te smo nakon duljega razgovora pošli spavati.

Doživljaji dne 13. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati, te sam još prije zajutraka radi[la] ručni rad na verandi. Poslije zajutraka sam također obamitala do podne. Sestra si je šivala svoj šešir iz papira. Majka, tetka i stariji brat Filip su otišli u grad. Poslije podne sam također obamitala, a pod večer sam se loptala s braćom. Ona su bila na verandi, a ja dolje u vrtu, te sam im bacala gore. Višeput nam je pala na cestu. Tada je bilo mnogo smijeha. Jedan dječak je stao na vratima, te je uvijek loptu iz ceste na verandu bacio. Poslije igrali istu igru u dvorištu, jer tamo smo previše cvijeće potrgali. Večerali smo u 8 ½, a u 9 sati smo išli spavati.

Doživljaji dne 14. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam radila cijelo prije podne na verandi ručni rad. Poslije podne smo pošli svi zajedno tetki. Mi djeca smo otišli u dvorište, da se igramo. Najprije je sestra Marija igrala „diabolo”¹⁹, zatim smo igrali „nogomet”. Došla je i Danica, prijateljica od sestrične, te smo svi zajedno igrali „skrivača na spas”. To je vrlo vesela igra, osobito kada se ima lijepa mjesta za skrivati. Tražila su dva po dva. Jednom, kad su tražili brat i bratić, nijesu nas mogli dugo naći. Bile smo u jednom kutu u podrumu. Oko 7 sati smo otišli od tetke te smo u 7 ½ kući došli. Večerali smo u 8 ½ sati, te smo odmah zatim išli spavati.

---

19 *Diabolo* – igra koja se igra čunjem u obliku dvaju stožaca spojenih na njihovim vrhovima, koji se vrti, baca i hvata pomoću užeta nanizanog na dva štapa. Izvorno je nastala u Kini, a tijekom 19. stoljeća proširila se najprije u Francuskoj i Engleskoj, a potom i drugim europskim zemljama. Igra vrtnje, bacanja i hvatanja dijabola razvijala se kao vježba vještine izvođenja trikova i kao sportska razonoda i bila je vrlo popularna početkom 20. stoljeća.

Doživljaji dne 15. VII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati. Majka i tetka su pošle u Bjelovar, da uredi neke stvari. Kad smo sestra i ja pospremile sobe, krpala sam bratove čarape. Oko 11 sati su pošla braća u posjete jednoj gospođi. Poslije objeda sam također čarape krpala, te je jedna imala vrlo veliku rupu, da sam ju potpuna 2 sata krpala. Baš, kad smo počeli večerati, eto tetke iz Beča sa sinom i još jednim dječakom kojega je vodila u Dubrovnik. Njezin sin Zvonko je vrlo zločest, te je neprestano u mene i u sestru zadirkivao. Odmah poslije večere sam otišla dolje gospođi Jergović, jer sam kod nje spavala.

Doživljaji dne 16. VII. 1908.

Ustala sam u 7 sati, te sam pošla preko puta po petnaest žemalja. Poslije zajutraka, koji je bio u 8 ½ smo pošli zajedno k tetki, jer je tamo ostala sestra od Zvonka. Pozdravivši se s njome pošli smo mi kući. Sobe smo spremali istom poslije podne, jer prije nijesmo imale vremena. Kad su bile gotove, radila sam ručni rad. Gospođa Jergović i služavka su se okladile o to, kad majka dođe. Služavka je kazala, da će doći navečer, a gospođa je rekla da će doći istom drugi dan. Majka nije došla na večer, te je morala služavka platiti 5 novčića. Služavka je objesila zastavu u slavu majčina dolaska, a poslije toga smo išli spavati.

Doživljaji dne 17. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati, te sam pospremala sobe. Dogotov[iv]ši to radila sam ručni rad u sobi, a malo prije objeda sam čitala bratu na glas, jer njega boli glava, kad mnogo čita. Poslije objeda je došla prijateljica Katica te smo [se] zajedno igrali. Poslije sam pošla Katici, te mi je dala broj od „Mladog Istranina” u kojem je igrokaz „Naša djeca”. Dala mi je i najnoviji broj, da imam nešto čitati. Na večer je došla majka s tetkom iz Bjelovara. Majka je izgledala vrlo zlo, a i bilo joj je mučno, te se stoga odmah legla. Mi djeca smo bili svi žalosni jer je majci zlo bilo.

Doživljaji dne 18. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½, te sam spremala sobe. Poslije toga sam pošla sa služavkom na trg. Kupile smo mandalica²⁰ za pekmez, a uz to smo pošle i postolaru, da opravi cipele, koje su kod njega bile. Došavši kući ležala je majka na divanu, jer joj je vrlo zlo bilo. Brat je pošao po liječnika, ali ovaj nije cijeli dan došao. Čistila sam u kuhinji grah za objed. Poslije podne sam čitala bratu o „Ljutovidu posavskom” i krpala sam čarape. Majka je cijeli dan ležala na divanu. Oko 5 sati su došle moje sestrične. Mlađa Elica i starija Paula. Elica je došla k nama na verandu, a Paula je ostala u sobi kod majke. Neko vrijeme smo se razgovarale, a onda su otišle. Poslije toga sam krpala čarape i u 8 ½ sati sam pošla spavati.

---

20 Mandalica – jedno od narodnih imena za marelicu (lat. *Prunus armeniaca*).

Doživljaji dne 19. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam pošla sa sestrom i najmanjim bratom u crkvu. Htjeli smo ići u 8 sati k sv. misi, ali nijesmo dospjeli, stoga smo prije išli po liječnika. Rekao je, da ne može doći, a mi otidismo u crkvu u samostanu. Došavši kući spremala sam sobe. Poslije podne sam pošla prijateljici po neke knjige, jer bi majka rado čitala. Kod prijateljice Ankice je bila još i jedna druga Ankičina prijateljica, od koje roditelji grade preko puta Ankice kuću, te smo ju pregledali. Došavši kući čitala sam bratu na glas „Vladimir i Kosara” od Petra Preradovića. Poslije je došla i gospođa Jergović gore, te je pripovijedala, kako je nekad bilo sve jeftino. Večeravši pošla sam spavati.

Doživljaji dne 20. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½, te sam obamitala, ali kratko vrijeme, jer sam zatim spremala sobe i pošla u kuhinju. Tu sam bijelila i rezala jabuke za kolač, te sam imala sasvim crne prste. Poslije objeda sam se kartala s gospođom Jergović i čitala sam Petra Preradovića, kad dođe naš gospodin tutor sa svojom suprugom i djecom. Jedan sin je u Hranicama u Moravskoj, a drugi je još malen i kod kuće. Lijepo smo se zabavljali. Gospodin je gledao sve naše svjedodžbe, te je majci kazao, da može biti zadovoljna s našim svjedodžbama. Kad su otišli sjedila sam još neko vrijeme kod gospođe Jergović, a tada sam pošla spavati.

Doživljaji dne 21. VII. 1908.

Ustala sam [u] 5 ½, te sam prala rublje. Poslije zajutraka sam oprala suđe. Cijelo prije podne sam prala rublje. Poslije objeda sam slikala, a tada sam išla sa sestrom i bratom k svojoj prijateljici. Svirali smo glasovir i gospođa nam je mnoge ručne rade pokazivala. Bilo je svakakovih lijepih. Kući nas je dopratila prijateljica sa svojim bratom. Majka im je kazala, da nas samo do Iličkog trga doprate, ali oni su nas ća[k] na Pantovčak. Dočekala nas je majka, brat i gospođa Jergović. Došavši gore večerala sam i pošla sam spavati.

Doživljaji dne 22. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½, te kad sam pisala dnevnik eto ti mog najstarijega brata Ive. Svi su još bili u krevetu, samo ja sam ustala. Poslije toga sam slikala i pošla sam u grad sa sestrom. Išle smo k Popoviću po nekakova laštila za brata, koji je svijetlao svjetiljku. Brat Ivo i sestra su zajedno svirali. Poslije objeda sam obamitala, a oko 5 sati sam pošla sa sestrom k njezinoj prijateljici Greti. Vrlo smo se lijepo zabavljale, jer su ne dugo iza nas došle dvije prijateljice Gretine, koje su vrlo vesele. Kući nas je dopratila Greta i njezina majka. Odmah zatim smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 23. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam najprije gledala, kako brat Filip slika, a poslije sam i sama naslikala jednu razglednicu, te sam ju odmah sestrični u Bjelovar poslala. Poslije podne smo bili svi zajedno kod gospođe Matota na Ribnjaku i kod gospodina Vukovića u Petrovoj ulici. Vrativši [se] kući večerali smo obilnu večeru. Bila je pozvana i

gospođa Jergović, te nas je bilo osam kod stola. Poslije večere je brat svirao tamburicu i pjevao mnoge pjesme. Večerali smo na verandi, a kad smo poslije večere i jedne glazbe unutra došli svirao je brat još glasovir. Spavati sam išla oko 10 sati.

Doživljaji dne 24. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam spremala svoj stol, jer je bio razmetan od jučerašnjeg slikanja. Poslije toga sam cijelo jutro na verandi obamitala. O podne je došao Ivin prijatelj Zvonko, te je sestra svirala glasovir, a brat Ivo flautu. Poslije podne sam također obamitala na verandi. Sestra je sjedila kod lijevog, a ja kod desnog stupa. Ona je čitala i plela, a ja sam obamitala. Oko 6 sati sam gledala kanal, koji pred našom kućom kopaju. Djeca su skakala po bregovima zemlje i igrala se „skrivača”. Napokon se dva posvade i potuku i evo plača. Onoga, koji je plakao, je tješila majka, a drugi je ostao sjediti na zemlji. Došavši gore večerali smo i pošli smo spavati.

Doživljaji dne 25. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam gledala na ulicu kako radnici rade. Prije podne sam radila ručni rad. O podne sam malo gladila rublje. I poslije podne sam radila malo ručni rad, ali poslije sam se kartala do večera s bratom Franjom. Na večer smo bježali po verandi, a brat je tako zamahnuo nogom da mu je papuča odletila preko plotu k susjedu, te ju je teškom mukom preko dobio. Poslije toga sam opet skakala, te sam pala i natukla si koljeno. Došavši u kuhinju oponašali smo mačku, kad mijauče, te je bio krasan koncert. Večeravši pošli smo spavati.

Doživljaji dne 26. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati, te sam pošla u crkvu u samostan. Mladomisnik je služio svetu misu. Poslije sv. evanđelja je držao jedan drugi svećenik propovijed. Govorio je krasno i zanosno. Poslije svete mise sam pošla čestitati jednoj gospođi i došavši kući sam se malo kartala. Poslije objeda sam sa sestrom i bratom Franjom pošla čestitati prijateljici Ankici, ali nije bilo nikoga kod kuće. Poslije smo išli šetati na Prekrižje, te smo došli do kraja šume podbana Nikolića. Kući smo došli oko 8 sati, te smo večerali i poslije toga je brat Filip pravio komedije, te smo pošli spavati.

Doživljaji dne 27. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati, te sam krpala surku²¹ koja mi je bila na rukavima poderana. Poslije zajutraka sam obamitala. Oko 11 sati sam pošla sa sestrom i bratom u vinograd, te smo jeli šljive i jabuke, koje još nijesu bile sasvim zrele, ali su za nas bile dobre. I poslije podne sam radila ručni rad. Majka je otišla nekoj gospođi. Sestra i ja smo pošle oko 5 sati sestrijoj prijateljici Greti, ali je nijesmo našle kod kuće. Došavši kući čitale smo njemačke knjige, a brat Filip je neprestano vježbao na glasoviru pjesmu „Miruj, miruj srce moje”. Kad je došla majka večerali smo, i kad je brat odsvirao pjesmu „Miruj srce moje” promišljavajući za svaki udarac minutu, pošli smo spavati.

---

21 Surka – kraći kaput ukrašen gajtanima, dio narodne i gradske nošnje.

Doživljaji dne 28. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam do 11 sati radila ručni rad, a tada sam pošla sa sestrom k prijateljici Greti. Oko 12 sati smo došle kući i objedovali. Poslije objeda sam radila ručni rad do 3 sata, a tada smo pošli na Cmrok ka gospođi Borota. Tamo smo igrali i skakali do mile volje. Oko 7 sati smo otišli od njih, te smo na Josipovcu svratili jednoj gospođi. Tamo nijesmo dugo ostali. Došavši kući našli smo i još jednu gospođu koja je s nama večerala. Služavka je napravila bazlamaču, da nije nitko znao, a bila je izvrsna. Poslije večere je tetka svirala glasovir, a mi smo pjevali hrvatske pjesme, te smo istom u 10 sati pošli spavati.

Doživljaji dne 29. VII. 1908.

Ustala sam u 6 ½, te sam si pokrerala surku. Poslije zajutraka sam obamitala, a oko 10 sati sam pošla u grad sa sestrom. Išle smo k Hühnu po papira za šesir. Poslije podne sam tražila majčinu risanku, da iz nje što prerišem, ali je nijesam našla. Poslije sam išla u vinograd, te sam jela šljiva, jabuka i grožđa. Došavši gore slikala sam na dnevnik cvijeće, jer mi se ono od prije nije dopalo. Narisavši ga, vukao me je brat po sobi na ćilimu, te smo svijetlili sobe. Poslije toga smo pošle majka, sestra i ja šetati, dok su se braća kartala. Došavši kući večerali smo, a najstariji brat je otišao još šetati, a mi smo pošli spavati.

Doživljaji dne 30. VII. 1908.

Ustala sam u 5 sati, te sam cijelo prije podne radila ručni rad. O podne je došla neka gospođa. Poslije podne sam do 4 sata radila ručni rad, a tada smo pošli tetki na trg Franje Josipa. Ujedno smo odnesli sestrični obamitanje koje je bilo gotovo. Došavši, našli smo sa sestričnom Elicom nekoliko prijateljica te smo se svi zajedno najprije na dvorištu igrali. Poslije je otišla mala Micika, te smo Elica, sestra Marija, Danica i ja u sobi plesale i glasovir svirale, da nam je svima vruće bilo. Oko 8 sati smo pošle kući, večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 31. VII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam radila ručni rad. Oko 11 sati sam pošla u vrt s bratom i sestrom, te smo mnogo šljiva i jabuka donesli gore. Došavši gore bijelila sam jabuke i pekla mlince. Poslije objeda sam pošla gospođi Cvijanović, te sam joj dala pruju²² da mi ju natiska. Poslije nje sam pošla prijateljici Katici, a poslije nje opet gospođici Cvijanović po pruju. Došavši kući, čitala sam, a poslije su došle dvije gospođe i od jedne kćerka, te smo se igrali „lovice”. Kad su otišli, večerali smo i pošli spavati.

Doživljaji dne 1. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam cijelo prije podne radila ručni rad, samo sam o podne s bratom Franjom svijetlila sobe. On je napravio krpe sa vrpcom, te smo jedan drugoga vozili na onom po sobama. Poslije sam također radila ručni rad. Na večer je došla gore

---

22 Pruja – vezeni ukrasni rub.

gospođa Jergović, te smo se kartali. Tetka je svirala glasovir, te smo i poslije kartanja plesali. Bilo je vrlo veselo. Kad je otišla gospođa Jergović pošli smo spavati.

Doživljaji dne 2. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½, te sam sa sestrom i bratom Franjom pošla u crkvu k svetom Roku, koja je nama vrlo blizu. Poslije svete mise smo se vratili kući, te sam sa sestrom pisala igrokaz „Naša djeca”, da opet predstavljamo. Poslije pisanja sam tukla šećer i bijelila jabuke. Poslije objeda je tetka svirala glasovir, a mi smo plesali. Poslije smo pošli k tutoru, te su nam kazali, da ja nisam primljena u časnički zavod, gdje je sestra. Došavši kući večerali smo, te kad je došla gospođa Jergović smo se kartali i poslije toga smo išli spavati.

Doživljaji dne 3. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam cijelo prije podne obamitala. Bilo mi je vrlo zlo. U jutro sam samo čaj popila, a poslije sam pojela žemljčiku. Majka je otišla u grad. Poslije objeda sam se sjela na stranu, da nitko k meni ne dođe, te sam obamitala. Majka je otišla gospođi Wiesinger, te je sestri i meni kazala, da možemo i mi poslije doći, ali nijesmo išle. Sestra si je plela drugi šešir iz papira jer joj se pređašnji nije dopao. Oko 7 sati me je tresla groznica, ali nijesam htjela leći, nego sam sjedila u svojoj sobi i gledala večernje rumenilo, koje je krasno bilo. Poslije večere sam pošla odmah spavati.

Doživljaji dne 4. VIII. 1908.

Ustala sam istom u 7 sati, jer mi je još od jučerašnjeg dana zlo bilo. Ujutro sam također samo čaj popila i radila sam ručni rad cijelo prije podne. Poslije podne sam radila malo ručni rad, a malo sam svirala glasovir. Majka je otišla gospođi Stanić, te smo sestra i ja ručni rad radile. Poslije sam odnesla gospođi Jergović novine, te mi je dala krušku, koja je izvrsna bila. Brat Filip je miješao kolač za večeru, te je uz to po pojeo. Brat Ivo je otišao svom prijatelju, te se je kasno vratio. Poslije večere sam odmah pošla spavati.

Doživljaji dne 5. VIII. 1908.

Ustala sam u 5 sati, te sam do zajutraka obamitala. Popila sam samo čaj i tada sam opet obamitala. Oko 10 sati sam u kuhinji čistila grah i jabuke, te sam jabuke sama metnula kuhati, ali sam metnula previše limone, te nije dobro bilo. Poslije podne sam pošla u vrt, te sam jela šljive i grožđe. Došavši gore, radila sam ručni rad, a poslije sam brisala suđe, jer je bilo paranje rublja, te služavka nije mogla prije oprati. Malo sam još sjedila na verandi, tada smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 6. VIII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ h. Brat Ivo je otišao u Stubicu, te je kazao da će se istom na večer povratiti. Prije podne sam radila ručni rad, tada smo kartali na verandi s gospođom Jergović, što je vrlo zabavno bilo. Dobili smo list od sestrične, da možemo doći u Klanjec, što nas je vrlo razveselilo. Poslije je došla gospođa Šot sa svojom djecom, te smo se

igrali skrivača. Bilo je vrlo veselo. Kad su otišli, večerali smo i pošli spavati. Brat nije došao kako je rekao.

Doživljaji dne 7. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam poslije zajutraka pošla s majkom i bratom Franjom u grad. Franjo je kupio samo skorupa na Iličkom trgu, te je pošao kući, a mi smo otišle dalje. Najprije smo išle k Hartmanu kupiti školske knjige za mene i druge školske stvari. Poslije njega smo išli Bolleru, a poslije njega kući. Poslije podne sam radila ručni rad, a poslije je došla gospođa Jergović, te smo se kartali, a tetka je svirala glasovir. Poslije večere smo išli spavati.

Doživljaji dne 8. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam radila ručni rad. Prije i poslije objeda sam sa bratom kartala, a tada sam opet obamitala. Gospođa Jergović je došla ranije no obično, te smo se opet kartali. Spremila sam si ručni rad u jednu škatuljicu, kad pođemo u Klanjec. Gospođa je otišla prije večere dole, a ja sam još čitala. Brat je došao istom poslije večere. Majka se je srdila, jer je cijeli dan kiša padala, a on je bio nahlađen, pa je išao šetati. U 9 sati smo išli spavati.

Doživljaji dne 9. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam pošla u crkvu u samostan. Poslije svete mise sam došavši kući tukla u kuhinji šećer i bijelila jabuke. Poslije podne smo išli k tetki, te smo se najprije šetali po dvorištu, a tada smo užinali i kartali se na stakla od „tombole”. Bilo je vrlo veselo. Kad smo otišli kući, oprostili smo se sa svima i došavši kući večerali smo i pošli spavati.

Doživljaji dne 10. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam pošla sa sestrom i Franjom u Klanjec k ujaku. Na željeznici smo se dobro zabavljali. Od Brežica do Klanjca smo se još na kolima moga ujaka vozili. Došavši k ujaku odmah smo objedovali. Poslije objeda sam malo obamitala, a tada smo pošli sve razgledati. Ujak ima mlin na Sutli, a preko puta vrt. U vrtu smo jeli voće. Poslije užine smo se igrali na čamcu i bacali kamenje, da nam je skakalo iz vode i još jednom se odbilo. Poslije večere smo sjedili još u hutici²³, a tada smo pošli spavati.

Doživljaji dne 11. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam pošla s Franjom i Marijom šetati. Došavši kući sam obamitala, a poslije užine smo se kupali. Bilo je vrlo veselo. Poslije objeda smo se kartali i na čamcu igrali. Poslije užine smo se opet kupali, ali to je bilo puno veselije nego prije podne jer se je i ujak s nama kupao, te nas je sasvim poštrcao. Poslije kupanja smo očistili huticu, koja je bila sasvim prašna. Poslije večere smo išle sa sestričnom

---

23 Hutica – 1.a. priprosta, sirotinjska kuća, koliba; b. kolibica u polju, vinogradu ili u šumi, za odlaganje alata i sl.; c. štala, sjenik i sl.; 2. pokriveno spremište na palubi broda, obično u obliku kućice.

Sofikom šetati. Franjo je bio skoro cijeli dan u mlinu, te nije išao s nama šetati. Poslije šetnje smo išli spavati.

Doživljaji dne 12. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati. Vani je padala kiša, što mi je vrlo žao bilo. Najprije sam brisala prašinu. Poslije sam obamitala i kartala se s braćom. Sestrična je otišla poslije podne s kolima u Klanjec, te je došla u četiri sata. Za to vrijeme sam se sa braćom kartala i ručni rad radila. Ujak me je poslao po vino, te je brat, koji je išao sa mnom, pao i jako se zamazao. Poslije užine sam sestrični vezla. Večerali smo u 6 sati. Poslije večere sam vezla kod električnog svijetla, ali budući da su me boljale oči sam pošla spavati.

Doživljaji dne 13. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam brisala po sobi za posjete prašinu. Poslije zajutraka sam radila ručni rad cijelo prije podne. Poslije objeda sam sa bratom pošla u čamac, a poslije je došao i ujak i sestra, te smo se svi zajedno vozili na čamcu dosta daleko. Mi tri smo sjedili, a ujak i mladi sluga su veslali. Poslije toga sam radila ručni rad i išli smo sa Sofikom šetati. Došavši kući sam vezla, a poslije večere sam se sa braćom kartala i skoro zatim smo pošli spavati.

Doživljaji dne 14. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati, te sam radila ručni rad cijelo prije podne. Služavka je prala prozore i ribala sobe. Ujak je otišao u Zagreb, te je istom poslije podne kući došao. Poslije podne je došao neki gospodin iz Njemačke, koji je oko po Hrvatskoj putovao. Sofika je svirala glasovir, a i on je svirao „Čar valčika”, što je vrlo lijepo bilo. Poslije sam išla sa Franjom u čamac te smo se vozili, ma da je čamac i privezan. Gospodin je s nama večerao, te je bilo dvije vrsti mesa, ma da je bio petak. Poslije večere smo išli spavati.

Doživljaji dne 15. VIII. 1908.

Ustala sam u 7 sati, te sam sa braćom malo šetala. Došavši kući smo se kartali. U crkvu nijesmo mogli ići, jer je padala kiša, te nijesmo svi stali u kola. Stoga smo molili kod kuće. Poslije doručka smo se opet kartali. Poslije objeda smo nabrali šljive, te smo na njih kartali. Ujak je otišao po poslu u Klanjec, a neki gospodin iz Klanjca je došao k nama. Čekao je dok je došao ujak. Na večer sam sa Franjom gledala slike u nekoj velikoj knjizi i poslije večere smo išli spavati.

Doživljaji dne 16. VIII. 1908.

Ustala sam u 7 ½ sati te sam pošla gledati Sutlu, koja je uslijed noćne kiše vrlo narasla. Tada smo se kartali i gledali slike u velikoj njemačkoj knjizi. Poslije objeda je ujak legao, ali kad služavka išla po sobi udarila je u stolac, te ga je probudila. Poslije podne sam radila ručni rad, jer nijesam znala što bi od dosade. Tetka je došla iz Daruvara oko 7 sati. Bila je i u Zagrebu, te je po njoj majka poslala meni cipelu, da sam ja uzela jednu staru i jednu novu, ali nije tako bilo. Poslije večere smo išli spavati.

Doživljaji dne 17. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati. Cijelo prije podne sam radila ručni rad u sobi. Sutla je rasla sve više i više. Poslije podne smo se vagali. Sestra je imala 46 ½ kg, brat 31 kg, a ja 48 kg. Poslije vaganja smo išli u vrt, te smo brali kruške i jabuke, te smo ih u neku sobicu na strani slagali. Ujak išao u vinograd, koji je blizu Klanjca, te je donesao grožđe koje je dobro bilo. Još sam malo radila ručni rad, a tad smo išli večerati. Poslije večere smo išli šetati i spavati.

Doživljaji dne 18. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 sati te sam cijelo prije podne vezla. Poslije podne je išla Sofika po nekom poslu u Štajersku. Neki stari seljak je išao preko mosta, preko kojega je tekla Sutla, te je pao i slap ga je odnesao. Srećom su pošla brže tri mlinara, te su ga izvukli i ribali, te je opet došao k sebi. Oko pet sati je došao liječnik i ljekarnik iz Klanjca, te su ostali na večeri. Mi tri smo sami u sobi večerali, što je vrlo veselo bilo. Brat je prolio vodu, ali to nije ništa smetalo. Poslije večere smo još malo razgovarali i pošli spavati.

Doživljaji dne 19. VIII. 1908.

Ustala sam u 7 sati. Najprije sam malo vezla, ali to mi je dosadilo, te sam obamitala pruju za gačice. Poslije podne sam obamitala i čitala pripovijetke. Sofika je išla u Klanjec, te je donesla grožđe. Na večer su došli opet gosti, te smo mi tri sami u sobi večerali. Poslije večere sam išla sa služavkom Baricom po vodu na bunar, te smo je nalijevale u vrčeve i lavore za umivati. Mi smo otišli već spavati kada su gosti otišli.

Doživljaji dne 20. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam čitala. Poslije zajutraka sam cijelo prije podne radila ručni rad. Prije objeda sam malo čitala. Poslije podne sam obamitala, a tada sam pošla sa Sofikom tražiti psa, kojega je ujak dobio, te mu je pobjegao. Ljudi su ga u okolici često viđevali. Dugo smo ga tražile, lutale smo amo tamo, ali ga nijesmo mogle naći. Došavši kući boljela nas je glava, ali poslije užine je bilo već dobro te smo radile ručni rad. Poslije večere smo se malo šetali i pošli spavati.

Doživljaji dne 21. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati. Ujak je otišao rano u jutro u Zagreb na sajam. Sofika je išla s nama trima u selo Wisel u Štajerskoj. Tamo smo mogli ići preko brane, koja je preko Sutle, ali kad smo išli natrag je bila tamo voda te smo se na čamcu vozili. Poslije podne sam ribala badem i čokoladu za kolače, koje je radila Sofika. Prije večere sam radila ručni rad. Ujak je došao oko 8 sati. Poslije večere smo išli spavati.

Doživljaji dne 22. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam u kuhinji sa Sofikom slagala rublje. Poslije doručka sam tukla šećer, a poslije objeda sam opet slagala rublje. Sofika je pravila kolače, koji su joj vrlo dobro ispali. Htjeli smo se kupati, ali budući da je Sofika kasno svršila kolače nijesmo se mogli. Stoga smo se samo na čamcu vozili. Bilo je vrlo lijepo, jer je sunce

već zapalo. Poslije večere smo se razgovarali s mlinarom koji je vrlo zabavan, a tada smo pošli spavati.

Doživljaji dne 23. VIII. 1908.

Ustala sam u 7 sati, te smo svi osim ujaka rezali gljive za sušiti. Srezavši ih pošli smo mi tri u čamac. Brisali smo čamac, jer je bio moker od kiše i vozili smo se simo i tamo, kako se je moglo s privezanim čamcem. Poslije podne je [su] pošli ujak, Sofika i Franjo u vinograd. Najprije sam malo čitala i kartala s Marijom, a poslije je tetka svirala te smo pjevali. Kad su došli iz vinograda smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 24. VIII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati, te sam brisala prašinu u sobi za posjete. Ujak je opet poslao ljude, da traže psa, jer su ga vidjeli prebježati po cesti, ali ga nijesu našli. Radila sam ručni rad i rezala sam sa bratom gljive. Poslije podne sam čitala pripovijetke i poslije sam gladila rublje. Htjeli smo se kupati, ali kad se Sofika nije htjela, nismo se ni mi. Na večer smo išli u mlin, te smo se dugo razgovarali s mlinarom. Jedna stara seljakinja je dovela novu služavku. Večeravši pošli smo spavati.

Doživljaji dne 25. VIII. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati te sam sa braćom i Sofikom pošla u Zagreb. Najprije smo se vozili na ujakovoj kočiji, ta na željezničkom vlaku, a najposlije na konjskoj željeznici.²⁴ Brat Ivo i Filip su radili prešu za grožđe. Poslije podne smo pošli gospodinu tutoru. Gospođa je morala otići u grad da kupi nekoje stvari, te smo ostali s gospodinom. Odlazeći smo se sreli s gospođom Mašić i njezinom djecom. I oni su išli našem tutoru. Došavši kući smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 26. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam čitala ruske narodne pripovijetke, koje su vrlo lijepe. Gladila sam rublje, bijelila krumpir i pravila gomboce²⁵ sa šljivama. Poslije podne sam pošla gospodinu tutoru vesti na rublje brojeve. Ostala sam do 7 sati, te sam idući po Pantovčaku srela gospođu Mandl, te smo zajedno kući došle. Ostala je kod nas na večeri, a poslije večere je pripovijedala doživljaje iz djetinjstva, koji su vrlo zabavni bili. Kad je otišla, pošli smo spavati.

Doživljaji dne 27. VIII. 1908.

Ustala sam u 7 sati te sam radila ručni rad. Došla je gospođa Wiesinger sa svojom kćerkom, te su odlučile da poče majka sa djevojčicama u Beč u zavod u kojem je i Marija. Poslije podne smo išli najprije gospodinu liječniku, zatim gospođi Smrček, a

---

²⁴ Konjska željeznica – tramvaj koji su vukli konji. U javnom prijevozu Zagreba korišten je od 1891. do 1910., kad je tramvajska mreža elektrificirana. Konjski tramvaj još se godinu dana koristio na sporednim prugama, a potom je ukinut.

²⁵ Gomboc – komadić izvaljana tjestja koji se kuha; valjušak; knedla.

najposlije tetki. Kartali smo se, te je bilo vrlo veselo. Došavši kući slagao se je Ivo i Filip za put na Sljeme. Poslije toga smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 28. VIII. 1908.

U 1 sat u noći su otišla braća na Sljeme. Ustala sam u 6 ½ te sam obamitala. Išla sam u vinograd, te sam donijela gospođi Jergović grožđe. Oko 10 sati sam pošla u kuhinju, te sam čistila šljive i prala čaše. Braća su došla u 11 sati, te smo poslije podne svi, osim Ive pošli g. tutoru. Tamo smo uživali, te smo se natrag na konjskoj željeznici vozili. Došavši kući smo večerali. Poslije večere smo se kartali s gospođom Jergović, te smo pošli spavati.

Doživljaji dne 29. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ te u kuhinji tukla snijeg. Majka je pravila kolače za put Filipu i Franji. Cijelo prije podne sam gladila rublje. Poslije podne je zidar opravljao pukotine na kući. Majka i braća su otišli u grad. Igrala sam se sa sestrom mlina. Došla je gđa. Wiesinger sa kćerkom, ali je naskoro otišla. Kad je došla majka došao je neki Ivin prijatelj koji je došao baš toga dana iz Zagorja na dvokolici. Brata nije bilo te je opet otišao. Još smo se kartali i večeravši pošli spavati.

Doživljaji dne 30. VIII. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam sa Franjom i Marijom pošla u crkvu k svetom Marku. Poslije svete mise smo pošli gđi. Ilibašić, koja stanuje na Iličkom trgu. Od nje smo pošli ravno kući. Najprije sam pošla u kuhinju, te sam tukla slatku koricu i bademe. Poslije podne je neprestano tetka svirala na glasoviru. Oko 6 sati smo pošli svi na kolodvor otprativši Franju i Filipa u zavode. Došavši kući bilo je 9 sati. Odmah smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 31. VIII. 1908.

Ustala sam u 7 sati te sam sa majkom i sestrom pošla u grad. Htjela sam se upisati, ali je na objavi stajalo, da se istom na 5. i 6. upisuje. Pošli smo g. Boroti, te smo došli istom u 2 sata kući. Poslije podne sam obamitala, te je došla i gđa. Mandl. Večerala je s nama, te smo poslije večere pošli spavati.

Doživljaji dne 1. IX. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam cijelo prije podne radila ručni rad. Poslije podne je došao Ivin prijatelj, te su svirali i pošli u grad. Došao je i kapetan Cviljušac. Kad je otišao kartala sam s gospođom Jergović. Poslije kartanja smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 2. IX. 1908.

Ustala sam u 7 sati te sam spremala sobe. Poslije sam pošla s majkom i sestrom u grad, gdje smo svakokakovih stvari nakupili. Upisala sam se kod g. Kolander[a] da učim glasovir. Došavši kući sam bijelila jabuke. Poslije sam čitala pripovijetke. Došla je gđa Jergović te je s nama večerala. Poslije večere smo pošli spavati.

Doživljaji dne 3. IX. 1908.

Ustala sam u 6 sati, te sam cijelo prije podne vezla sestrično ime na jastučnicu. Poslije podne smo išli g. tutoru. Kad smo išli natrag svratili smo gđi. Šot, a od nje ravno kući. Došavši kući smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 4. IX. 1908.

Ustala sam u 6 ½ sati te sam pošla sa sestrom k tetki. Došle smo u 12 ½ kući. Poslije podne je došla sestrična, te smo se igrale. Oko 6 sati je došao Ivin prijatelj i njegove sestre, te smo poslije večere uz glasovir plesali. Išli smo istom u 11 ½ spavati.

Doživljaji dne 5. IX. 1908.

Ustala sam u 7 sati te sam cijelo prije podne plela sestričnin rubac. Poslije podne sam išla Kolanderu vježbati glasovir. Došavši kući sam plela, a poslije večere smo išli spavati.

Doživljaji dne 6. IX. 1908.

Ustala sam u 5 ½ sati te sam se sa majkom i sestrom odvezla na kolodvor. Sestra je otišla u Beč. Iz kolodvora smo pošle tetki, te sam sa sestričnom bila u crkvi i upisala se u licej. Objedovala sam kod tetke i ostala cijelo poslije podne. Tetka Josipa je došla po mene, te smo zajedno kući došle. Došavši kući smo večerali i pošli spavati.

Doživljaji dne 7. IX. 1908.

Ustala sam u 6 ½ te sam pošla na školsku sv. misu.²⁶ Mnogo poznatih suučenica sam našla u školi. Svima su lica bila vedra i vesela. Poslije sv. mise nam je kazala gospođica raspored satova za srijedu. Došavši kući plela sam rubac i vježbala glasovir. Poslije podne sam išla Kolanderu vježbati glasovir. Došavši kući vezla sam bratovo ime na obuću za putni kovčeg. Došla je gđa Smrček sa kćerkom, te smo igrale mlina. Kad su otišle svirala sam sa tetkom glasovir. Došla je gđa Jergović te je s nama večerala. Poslije večere smo išle spavati.

** Umetnuta poruka od 18. XI. 1927. (kći Ružica): *draga mama i dragi tata i braco / Ja sam zdrava / Pozdrav Ruža.*

---

²⁶ „Školska se godina 1907./8. započela je dne 1. rujna prizivom Duha Svetoga i svečanom službom Božjom” (*Lzveštaj Privremenoga zemaljskog liceja*, 1908, 36).